

PROSLOV

TRIDESET PET GODINA DJELOVANJA ZAVODA S OSVRTOM NA PROTEKLIH PET GODINA (1974. – 2009.)

Zavod za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti osnovan je 14. travnja 1974. godine kao Centar za znanstveni rad u Osijeku, a potom je 1986. godine pripojen je ostalim znanstvenim jedinicama Akademije kao Zavod za znanstveni rad. Godine 1999. postaje Zavod za znanstveni i umjetnički rad. U razdoblju od svog osnutka 1974. godine pa do 2004. godine, kada obilježava 30 godina svoje opstojnosti imao je zavidnu znanstvenu i stručnu djelatnost koju zorno predočuje *Kronologija rada Zavoda – 22 znanstvenoistraživačka rada (programi, projekti), 30 znanstvenih skupova, 14 knjiga, XIV Posebnih izdanja, Biografija u 2 dijela, 6 knjiga Biblioteke Slavonija i Baranja i 19 svezaka znanstvenog časopisa Anali*¹.

Od tog vremena do danas (2004. – 2009.) znanstvenici Zavoda (prof. emer. Julijo Martinčić, upravitelj i dr.sc. Dubravka Hackenberger, znanstveni savjetnik) nastavili su u suradnji s vanjskim suradnicima intenzivno znanstveni rad na promociji Zavoda osmišljajući nove projekte vezane za grad Osijek i Osječko-baranjsku županiju od kojih ističemo najznačajnije.

Zavod je u suradnji s Osječko-baranjskom županijom upriličio 9. studenog 2006. godine znanstveni skup **Josip Juraj Strossmayer, veliki župan Virovitičke županije** kao sastavni dio niza aktivnosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu i Đakovačke i srijemske biskupije u Đakovu na visokoj međunarodnoj razini povodom obilježavanja 190. obljetnice rođenja i 100. godišnjice smrti Josipa Jurja Strossmayera. Upravo ovaj znanstveni skup bio je izvrsna prilika da znanstveni djelatnici progovore o Josipu Jurju Strossmayeru kao virovitičkom županu te na taj način osvijetle lik velikog biskupa u ulozi župana². U kontekstu navedenoga treba istaći održavanje svečane akademije prilikom otkrivanja obnovljene spomen-ploče

¹ Martinčić Julijo, Dubravka Hackenberger, *Trideset godina Zavoda za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Osijeku, HAZU, Zavod Osijek, 2004.*

² Martinčić Julijo, Josip Juraj Strossmayer, veliki župan Virovitičke županije, *Proslov, Anali 23, str. 7, Osijek, 2007.*

Josipu Jurju Strossmayeru na pročelju zgrade Županijske palače u Osijeku prema prijedlogu Zavoda, a u suradnji i realizaciji Osječko-baranjske županije.

U suradnji s Hrvatskom obrtničkom komorom, Obrtničkom komorom Osječko-baranjske županije 2005. godine započeo je opsežan i vrlo zahtjevan rad na projektu – monografija **Obrt i obrtnici Osječko-baranjske županije 1872. – 2007.** u dva sveska: svezak I Povijest obrtništva i svezak II Popis obrtnika. U radu na oba sveska su sudjelovali znanstveni i stručni djelatnici koji su istražili, skupili i obradili podatke o registraciji obrta, zakonskoj regulativi (donošenju temeljnog privrednog zakona o radnjama, reformi obrtno-pravnih propisa, sistemu koncesije, izvođenja obavnog pomoćničkog i majstorskog ispita i dr.), obrazovanju obrtnika (šegrtske škole), te ostale probleme obrtnika sve do socijalnog osiguranja - uvođenje penzionog osiguranja (1872. – 1940.), preko ratne privrede (1941. – 1945.), zatim razdoblja 1945. – 1990. (promjena državnog i gospodarskog sustava u socijalističku privredu), te od Domovinskog rata do 2007. godine. U svesku 2 Popis obrtnika navedena su prezimena i imena, naziv obrta i godina djelovanja za 27024 obrtnika. Istraživanja su obavljena za gradove: Osijek, Đakovo, Našice, Donji Miholjac, Beli Manastir i Valpovo. Monografija će biti svečano predstavljena javnosti 25. rujna 2009. godine u Osijeku.

U knjizi **Osječka arhitektura 1918. – 1945.** (nadovezuje se na knjigu – katalog Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka izdanu 2001. godine) znanstveni i stručni djelatnici iz područja arhitekture, urbanizma i povijesti umjetnosti sustavno su analizirali i predstavili osječku arhitekturu u razdoblju od završetka 1. svjetskog rata do završetka 2. svjetskog rata i obuhvatili cjeloviti registar moderne arhitekture i graditeljstva u gradu Osijeku. Knjigu je svojim znanstvenim i stručnim prikazima obradilo 15 autora u 13 poglavlja. Svako poglavlje pored teksta prati određeni broj slika, ukupno 218 s tumačenjem na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku, a na kraju knjige sažeto je prikazan tekst svakog poglavlja na spomenutim jezicima što istu čine dostupnom stranim čitaocima. Predstavljena je javnosti 30. studenog 2006. godine.

Pored navedenih projekata Zavod je sam ili u suradnji s pojedinim ustanovama i znanstvenim djelatnicima aktivno radio i realizirao sljedeće projekte: *Obilježavanje 100. obljetnice rođenja kardinala Franje Šepera, Zavod i Đakovačko-srijemska biskupija, 2005. godine; Međunarodni simpozij 725 godina franjevacu u Virovitici, Zavod i Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, Franjevačka provincija sv. Ivana Kapistrana Budimpešta i Franjevački samostan u Virovitici, 2005. -*

2006; *Revitalizacija i zaštita fisharmonike Petera Titza iz župne crkve sv. Mihajla arkanđela u Osijeku*, Zavod, 2004. – 2005.; *Osječka arhitektura 1918. – 1945.*, Zavod, 2006.; *Međunarodna kolonija mladih Ernestinovo 2003. – 2008.*, (znanstvenostručni skup s međunarodnim sudjelovanjem) Zavod i OŠ Ernestinovo, 2009.; *Kazališna baština Valpova 1809. – 2009.*, Zavod i Ogranak Matice hrvatske Valpovo, 2009.; *Ostavština đakovačkog i srijemskog biskupa Josipa Jurja Strossmayera 1905.*, Biblioteka Slavonije i Baranje, 2006., i *Anali, znanstveni časopis*, 4 sveska.

Povodom trideset pet godina djelovanja Zavoda 5. lipnja 2009. godine održan je u prostorijama Arheološkog muzeja u Osijeku znanstvenostručni skup o dvama za grad Osijek povijesno značajnim događaja: **Dvjesto godina slobodnog i kraljevskog grada Osijeka 1809. – 2009. i Njegova uzdignuća na stupanj susjedišta Đakovačko-osječke nadbiskupije i metropolije.**

Uspješno održani skup, nadahnut izlaganjima jedanaest autora o prošlosti i sadašnjosti Osijeka možemo svrstati u niz svih onih vrijednih projekata kojima je Zavod obogatio osječku, slavonsku i hrvatsku znanost i kulturu u proteklih 35 godina.

Istodobno se Zavod za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Osijeku na dostojanstveni način odužio svome gradu prilikom njegovog jubileja.

Prof. emer. Julijo Martinčić